

Levensduurverlenging Kerncentrales Doel-4 en Tihange-3

Grensoverschrijdende MilieuEffect-Procedure

Zienswijze van de stichting Borsele tot de kern

Adres: Schoondijksedijk 51
4438 AE Driewegen
Nederland

Frits Otte
bestuur@borseletotdekern.nl
+31 6 5157 0167

15 Juni 2023

De stichting Borsele tot de Kern is een burgerbeweging van inwoners van Zeeland en daarbuiten, die zich zorgen maken over de gevolgen van grootschalige energieprojecten op de mens, de gezondheid en de leefomgeving. Omdat de centrales van Doel zich op 20 à 30 km afstand bevinden, zijn grensoverschrijdende effecten voor ons zeker van belang.

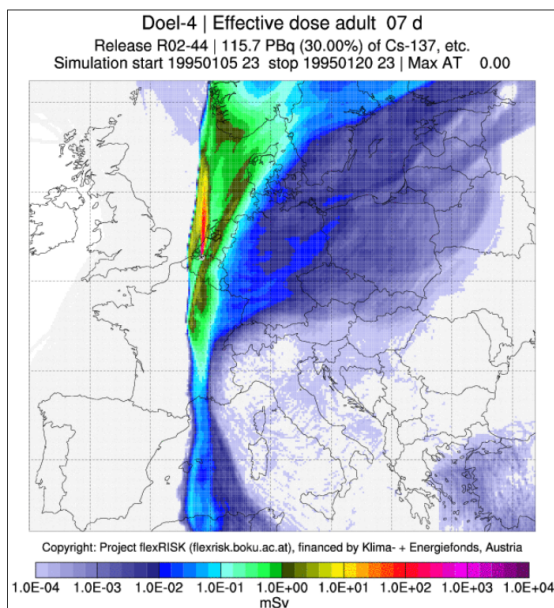
Volgens een snelle beoordeling van de beoogde levensduurverlenging van Doel-4 en Thiange-3 door de ANVS,¹ zullen er geen directe maatregelen nodig zijn ter bescherming van de Nederlandse bevolking in het geval van normale bedrijfsvoering, voor ontwerpongevallen en zelfs voor het geval van buitenontwerpongevallen. De kerncentrale van Doel-4 licht een steenworp van de Nederlandse grens, dus deze conclusie is zeer ongeloofwaardig.

De berekeningen over de gevolgen van mogelijke ongevallen die voor de levensduurverlenging van Doel-4 gemaakt zijn, wijken sterk af van vrijwel alle andere studies die publiek zijn.

Volgens studies van toonaangevende BOKU te Wenen zijn er wel degelijk significante effecten in Nederland te verwachten, als zich in Doel een ongeval zou voordoen². Bij blootstelling van de bevolking aan een stralingsniveau van enkele honderden mSv, zullen zeker overheidsmaatregelen noodzakelijk zijn. De conclusie dat er geen directe gevolgen kunnen zijn in Nederland bij een zwaarst mogelijk ongeval in Doel is onjuist en herberekeningen zijn zondermeer noodzakelijk. Voor Thiange-3 geldt een gelijksoortige beschouwing.

1 <https://www.autoriteitnvs.nl/documenten/publicatie/2023/05/17/quickscan-milieu-effectrapport-levensduurverlenging-doel-4-tihange-3-belgie>

2 <http://flexrisk.boku.ac.at/en/evaluation.phtml?site=doel&unit=4>

Borsele tot de Kern acht het daarbij noodzakelijk dat de levensduurverlenging wordt gekoppeld aan het treffen van extra veiligheidsmaatregelen, zoals de stand der techniek deze dicteert.

Een ander aspect waar het Nederlandse belang bij een besluit over Doel-4 evident is, is de mogelijke opslag van afval van Doel-4 en Thiange-3 in Nederland. Op dit moment wordt internationaal gezocht naar bergingen voor radioactief afval en Nederland zit samen met België in het zgn. ERDO-project. Het afval dat na 2025 uit Doel-4 komt, zou in Nederland kunnen belanden als blijkt dat de Nederlandse ondergrond daar beter voor geschikt is. Het MER-rapport besteedt geen enkele aandacht aan deze grensoverschrijdende effecten.

Wat betreft de nut en noodzaak van de levensduurverlenging, gaat het MER-rapport wel erg gemakzuchtig om met de alternatieven. De noodzaak wordt gezocht in het uitblijven van hernieuwbare capaciteit en interconnecties, maar geen rekening wordt gehouden met de noodzaak om de kerncentrales te moderniseren, waardoor deze ettelijke jaren stilgelegd moeten worden. In deze tijd kunnen ook investeringen in hernieuwbare bronnen en interconnecties hun vruchten afwerpen.

Volgens het MER-rapport zou de leveringszekerheid na sluiting van Doel-4 en Thiange-3 in 2025 in gevaar komen op koude winterdagen. Als een zware beslissing als de levensduurverlenging van twee kerncentrales op deze stelling gebaseerd is, dan behoort de studie die dit risico van een te lage leveringszekerheid openbaar moeten zijn. Zolang dat niet het geval is, houdt deze stelling in het MER-rapport geen stand.

Verschillende grensoverschrijdende effecten van de levensduurverlenging van Doel-4 zijn niet adequaat uitgewerkt in het MER-rapport. Deze tekortkomingen vereisen een herziening van het MER-rapport, die dan weer internationaal ter inzage wordt gelegd. Het betreft de ongevalanalyse, de actualisatie van veiligheidsvoorzieningen, de ontwikkelingen rond opslag van afval en de beschouwing van alternatieven.

Zolang deze herziening niet is gemaakt, bestaat er geen rechtsgrond voor de levensduurverlenging van de reactor Doel-4 en zal het huidige rapport moeten worden terugverwezen. De verantwoordelijke autoriteiten in Nederland en België zullen hiertoe de noodzakelijke stappen moeten zetten.

Ir. Frits Otte
namens Stichting Borsele tot de Kern

LEVENSDUURVERLENGING KERNREACTOREN DOEL 4 EN TIHANGE 3

GRENSOVERSCHRIJDENDE MILIEUEFFECT-PROCEDURE

ZIENSWIJZE namens GREENPEACE NEDERLAND en WISE NEDERLAND

Jan Haverkamp
15 Juni 2023

WISE Nederland
Minahassastraat 1 / 110
NL – 1094 RS Amsterdam

Greenpeace Nederland
Postbus 3946
NL – 1001 AS Amsterdam

Contact:

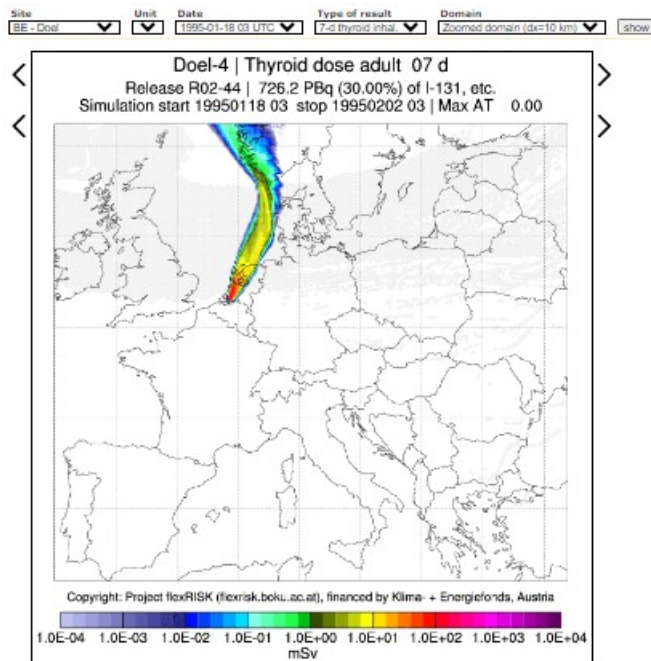
email: jan.haverkamp@greenpeace.org

telefoon: +31 621 334 619

post: Jacob Backerstraat 21, 8861 Harlingen

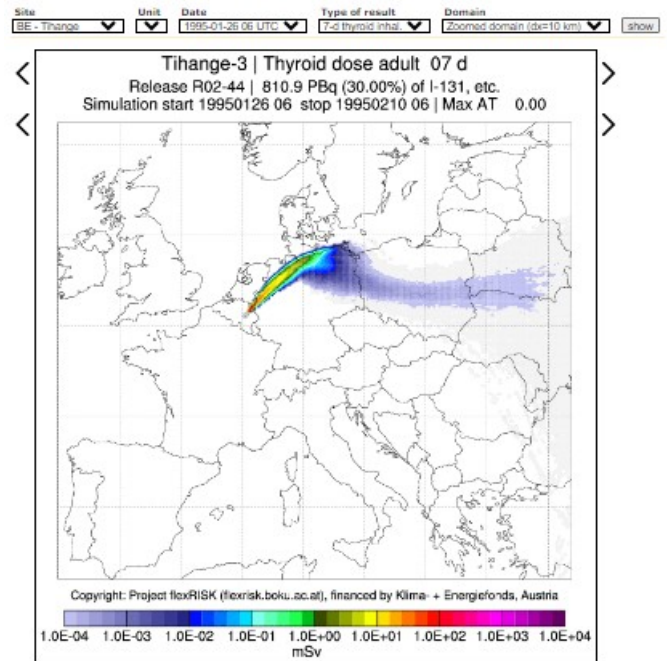
1. De openstelling voor inspraak in de onderhavige MER is in België tot 20 juni 2023. In Nederland is deze volgens de overheidswebsite https://www.internetconsultatie.nl/kerncentrale_doel_belgie/b1 slechts open tot 31 mei 2023. Verdere navraag leerde dat de Nederlandse autoriteiten de inspraaktijd openhouden tot 15 juni 2023. Daarmee voldoet de procedure niet aan Espoo art. 2(6), dat stipuleert dat inwonenden van mogelijk beïnvloede landen een equivalente toegang tot de inspraakprocedure moeten hebben als die in het land van origine. België had er op moeten toezien, dat Nederlanders ook tot en met 20 juni 2023 hun zienswijzen kenbaar hadden kunnen maken in Nederland.
2. Volgens de [“Quickscan” van de Autoriteit Nucleaire Veiligheid en Stralingsbescherming in Nederland](#), zullen er geen directe maatregelen nodig zijn ter bescherming van de Nederlandse bevolking in het geval van normale bedrijfsvoering, voor ontwerp-ongevallen en zelfs voor het geval van buitenontwerp-ongevallen. Gezien het feit dat de dichtstbijzijnde woonhuizen aan de Nederlandse kant van de grens binnen 4 km afstand van de kerncentrale Doel 4 liggen, is deze stelling onhoudbaar. Zelfs voor de kerncentrale Tihange 3 is deze stelling onhoudbaar, waarbij de dichtstbijzijnde Nederlandse bewoning op 39 km ligt.
3. Één en ander is afhankelijk van brontermen en weersomstandigheden, maar bijvoorbeeld berekeningen met het FlexRISK model van het Instituut voor Veiligheids- en Risicostudies aan de BOKU in Wenen (de enige openbaar toegankelijke berekeningen op dit gebied) laten zien dat bij bepaalde ongevalsscenario's en weersomstandigheden er weldegelijk maatregelen nodig zijn in Nederland. Dit grofweg te ontkennen door niet in te gaan op andere berekeningen dan die die gebruikelijk zijn in België, en zelfs geen vergelijkende beoordeling uit te voeren met andere openbaar toegankelijke bronnen zoals FlexRISK voor [Doel 4](#) en [Tihange 3](#), ondermijnt het vertrouwen in de berekeningen uitgevoerd voor deze MER. De absurditeit van de conclusie dat er geen directe gevolgen kunnen zijn in Nederland

bij een zwaarst mogelijk ongeval, zeker in het geval van Doel, zou alle alarmbellen af moeten laten gaan en een herberekening vergen met aanpassing van aannames tot een meer realistisch niveau.

Type of result:

- accumulated deposition of Cs-137 on the ground
- integrated air concentration of I-131
- 3-hourly concentration of I-131 in air (movie)
- 7-d thyroid inhal. dose adults
- 7-d thyroid inhal. dose infants
- 7-d effective dose adults
- 7-d effective dose infants
- 30-d effective dose adults
- 30-d effective dose infants
- 1-y effective dose adults
- 1-y effective dose infants
- 50-ys (lifetime) effective dose adults

Type of result:

- accumulated deposition of Cs-137 on the ground
- integrated air concentration of I-131
- 3-hourly concentration of I-131 in air (movie)
- 7-d thyroid inhal. dose adults
- 7-d thyroid inhal. dose infants
- 7-d effective dose adults
- 7-d effective dose infants
- 30-d effective dose adults
- 30-d effective dose infants
- 1-y effective dose adults
- 1-y effective dose infants
- 50-ys (lifetime) effective dose adults

- Wij wijzen hierbij op een recente studie van [Oda Becker en Gabriele Mraz in opdracht van Greenpeace België en Bond Beter Leefmilieu](#), waaruit duidelijk wordt dat de in het MER rapport gebruikte brontermen onbegrijpelijk laag zijn. Zij gaan uit van een realistische bronterm van een factor 2 miljoen hoger, wat betekent dat gevolgen zo'n 1500 keer verder kunnen reiken dan aangenomen in de onderhavige MER! Dit betekent dat zeker de Nederlandse gemeentes Hulst, Reimerswaal, Woensdrecht 10 jaar langer rekening moeten blijven houden met mogelijke ongevallen bij hun Belgische burens, maar ook zelfs een stad als Rotterdam. En dat Maastricht er niet vanuit kan gaan dat het nooit door een evacuatie door een ongeval in Tihange getroffen zou kunnen worden.
- Uit de studie van Becker en Mraz blijkt verder, dat SCK CEN geen extra veiligheidsmaatregelen voorstelt om de reactoren op een vergelijkbaar risico-niveau te brengen als aanvaardbaar zou zijn voor nieuwe kernreactoren (zoals in Frankrijk gebruikelijk, en vanuit het standpunt dat voor projecten de stand der techniek moet gelden ook logisch). Verder worden geen lessen getrokken uit de ervaringen met de Zaporizja kerncentrale in Oekraïne, waarmee de risico's van kwaadwillige aanvallen verkleind kunnen worden.
- Alternatieven voor de levensduurverlenging van Doel 4 en Tihange 3: België als land, Vlaanderen en Wallonië als regio's en Electrabel als elektriciteitsproducent wisten al sinds meer dan twintig jaar dat beide reactoren in 2025 van het net zouden gaan op basis van de kernuitstapwet van 2003. Dat betekent dat er twintig jaar is geweest om de

leveringszekerheid veilig te stellen. Met een voldoende uitbouw van regeneratieve energiebronnen (wind, zon), opslag en verbetering van de internationale inbinding van het Belgische elektriciteitsnet had dit ruim kunnen worden gehaald. Deze maatregelen zijn echter steeds weer uitgesteld, zodat levensduurverlenging van beide reactoren een *fait accompli* zou zijn geworden. Niets is echter minder waar. Wanneer het risico van de huidige reactoren serieus wordt genomen, zal aanpassing van deze reactoren tot een aanvaardbaar risico – vergelijkbaar met het risico dat een nieuwe kerncentrale zou betekenen (stand der techniek!) – duidelijk langer duren dan het treffen van adequate maatregelen om leveringszekerheid te garanderen.

7. Het MER-rapport stelt op pagina 50 in dit verband: “Samengevat kan gesteld worden dat meerdere van de mogelijke alternatieve energiebronnen geen reëel alternatief vormen: de capaciteit aan hernieuwbare energie is nog onvoldoende uitgebouwd, de invoermogelijkheden staan onder druk, en de strategische reserve is niet bedoeld om structureel ingezet te worden.” Dat zijn drie irrelevante opmerkingen in één (zeer centrale!) zin.
 - a) Hernieuwbare energie is nu onvoldoende uitgebouwd, maar een versnelling van die uitbouw is zeker mogelijk.
 - b) De invoermogelijkheden zouden onder druk staan, maar zijn wel voldoende, en kunnen worden verbeterd op korte termijn.
 - c) De strategische reserve is niet bedoeld om structureel ingezet te worden, maar een gebrek aan leveringszekerheid voor beperkte tijden tijdens extreme winters is niet een structurele inzet, maar juist een inzet waarvoor strategische reserves zijn aangelegd!Er is hierbij verder geen rekening gehouden met de bijdrage die energie-efficiëntie en vraagsturing kunnen leveren, zeker in periodes waar de leveringszekerheid voor kortere duur tijdens extreme winters niet is gewaarborgd.
Kortom: zelfs met de eigen gebrekkige onderbouwing kan het MER-rapport niet aantonen dat de risico's van langere bedrijfsvoering van Doel 4 en Tihange 3 gerechtvaardigd kunnen worden.
8. De door de auteurs van het MER-rapport aangehaalde notitie van ELIA, die een gebrek aan leveringszekerheid zou moeten aantonen in moeilijke winters na 2025 hebben wij niet kunnen vinden in het publieke domein. Op basis van publiek toegankelijke rapporten blijkt niets van een dergelijk gebrek aan leveringszekerheid na 2025 onder de omstandigheden van een volledige kernuitstap door België in 2025.
9. Nederland en België werken momenteel samen in het ERDO-project dat internationale oplossingen voor radioactief afval bestudeert. Verlenging van de levensduur van deze twee reactoren betekent een verlenging van de productie van radioactief afval. Wanneer België ook voor een “duale aanpak” gaat kiezen, zoals Nederland, betekent dat een grotere kans dat dit radioactief afval uiteindelijk in Nederland belandt. Ondermeer gebaseerd op de OPERA studies die zijn uitgevoerd door de Nederlandse radioactief-afval-organisatie COVRA, waaruit blijkt dat de Boomse klei onder Nederland mogelijk geschikt zou kunnen zijn en de conclusie in België, dat de Belgische klei mogelijk niet optimaal is. Deze grensoverschrijdende gevolgen worden in de MER volledig verzwegen.
10. De benodigde technische maatregelen ter verbetering van de kernveiligheid, alsook een verlengde bedrijfsvoering van Doel 4 en Tihange 3 leiden tot verdere verhoogde stikstofuitstoot in vergelijking met het nul-scenario. Doel 4 ligt op korte afstand van een

hele serie aan Nederlandse Natura2000-gebieden, waaronder 5 km van het Nederlandse Natura2000-gebied het Verdrongen Land van Saeftinghe.

Tihange 3 ligt op 50 km van verschillende Nederlandse Natura2000-gebieden.

De Europese Commissie heeft vastgesteld dat stikstofdepositie op deze gebieden moet worden teruggedrongen. Dit scherpt de rechtvaardigingseis van het project verder aan. Door uitvoering van dit project zouden mogelijk Nederlandse boeren moeten stoppen en bouwprojecten geen doorgang kunnen gaan vinden vanwege te hoge stikstofdeposities in Natura2000-gebieden.

Het is schokkend te moeten zien dat de analyse van effecten op Natura2000-gebieden in de MER-rapportage ophoudt bij de grens (zie onder meer de kaarten op pagina 145 en verder). Het Verdrongen Land van Saeftinghe wordt slechts één maal genoemd (pag. 148), maar de waarde van dit gebied wordt verder niet meegenomen in de beoordeling.

11. Wij concluderen dat de grensoverschrijdende risico's van levensduurverlenging van Doel 4 en Tihange 3 onvoldoende zijn uitgewerkt in deze milieueffectrapportage, en eisen dat er een herziening van deze analyse wordt gemaakt die rekening houdt met meer realistische omstandigheden en scenario's. Zo'n herziening moet dan ook weer grensoverschrijdend ter inspraak worden voorgelegd aan het publiek.

12. Bij nader inzien van de verschillende analyses en de zwitserse-gatenkaasgaten in het onderhavige MER-rapport, concluderen wij dat er geen rechtvaardiging bestaat voor de levensduurverlenging van de reactoren Doel 4 en Tihange 3, en roepen wij de verantwoordelijke autoriteiten op dit MER-rapport als niet afdoende af te wijzen, en de Belgische regering om zo snel mogelijk werkelijk effectieve en rechtvaardigbare maatregelen te treffen om de Belgische leveringszekerheid voor de komende decennia veilig te stellen. Kernenergie en vooral levensduurverlenging van Doel 4 en Tihange 3 zijn daarbij een langzame en dure afleiding.

Ir. Jan Haverkamp

namens Stichting Greenpeace Nederland

namens Vereniging World Information Service on Energy (WISE Nederland)

Respons op de publieke consultatie Doel 4 en Tihange 3

Bond Beter Leefmilieu

De [openbare raadpleging over het uitstel van de sluiting](#) van de twee jongste kernreactoren Doel 4 en Tihange 3 is op 20 maart 2023 van start gegaan. Op nationaal niveau loopt ze tot 20 mei 2023, op internationaal niveau tot 20 juni 2023.

BBL vindt de raadpleging misleidend. Het doel van een openbare raadpleging zou moeten zijn dat burgers hun mening kunnen geven over een bepaalde publieke kwestie. Deze raadpleging is zo georganiseerd dat er verwarring ontstaat: Ze is partijdig, simplistisch, slecht getimed en onvolledig. Verder hebben we ook kritiek op de communicatie over het openstellen van de raadpleging. Deze werd niet actief verspreid. De publicatie ervan voldeed alleen aan de wettelijke minimumvereisten inzake kennisgeving aan autoriteiten en instellingen. Dit is geen manier om burgers in staat te stellen zich een mening te vormen over een onderwerp met grote gevolgen voor de toekomst van ons energiesysteem. BBL betreurt de slechte kwaliteit van het consultatieproces en de hele besluitvorming over de levensduurverlenging van Doel 4 en Tihange 3.

Het gaat immers niet om een beslissing of de twee reactoren - misschien - ook na 2025 nog elektriciteit mogen produceren. Het is een beslissing om de kernuitstap met 12 jaar uit te stellen tot het jaar 2037 en dus over de positie van België tegenover de toekomstige rol van kernenergie¹.

De onderhandelingen tussen de Belgische regering en de uitbater van de centrales lopen niet van een leien dakje. Engie was geen vragende partij voor de verlenging van de reactoren. Om Engie aan de onderhandelingstafel te krijgen, werden de oorspronkelijke rode lijnen voor een lange termijn exploitatie (long-term operation, LTO) van de reactoren al lang overschreden. Met name de eis dat de exploitant verantwoordelijk blijft voor de financiële risico's in verband met het beheer van het kernafval is al lang geleden komen te vervallen. Toen de Belgische regering in maart 2022 de LTO van Doel 4 en Tihange 3 besloot, werden drie voorwaarden geformuleerd: 1) slechts 2 reactoren, slechts voor 10 jaar, 2) geen nationalisatie van kerncentrales en 3) geen financiering van ontmanteling en afvalbeheer.

De financiële risico's in verband met het afvalbeheer op lange termijn zullen vroeg of laat moeten worden overgedragen van de uitbater naar de Belgische autoriteiten. Het is onaanvaardbaar dat deze kwestie nu wordt gekoppeld aan de verlenging van de twee laatste reactoren. De burgers worden door de aard en de dynamiek van de onderhandelingen buiten de besluitvormingsprocedure gehouden.

BBL heeft de volgende opmerkingen over de raadpleging op zich.

De lopende openbare raadpleging is partijdig.

- De auteur van de effectbeoordeling (radiologisch gedeelte), het Belgische onderzoeksinstituut voor kernwetenschappen SCK CEN, heeft een belangenconflict en bagatelliseert daarom de risico's van kernenergie. Het SCK CEN is zelf een nucleaire uitbater. Het SCK CEN doet al jarenlang onderzoek naar reactorconcepten van de toekomst en sinds 2022 ook naar Small Modular Reactors (SMR's). Het onderzoek wordt gefinancierd met overheidsgeld. Het uitstellen van de Belgische kernuitstap is in het financieel en institutioneel belang van het SCK CEN.

¹ "Dat Frankrijk en België een nucleaire toekomst hebben, is een goede zaak voor beide landen, betoogde Alexander De Croo." 5 mei 2023, Val Duchesse. Bron: [RTBF 5 mei 2023](#)

- Het SCK CEN is lid van de Belgische lobbyorganisatie Nucleair Forum. Het Forum vertegenwoordigt - vooral corporate - actoren die actief zijn in de nucleaire sector. In verschillende publicaties zien ze de Belgische kernuitstap tegen 2025 als een vergissing. Meer specifiek [vrezzen ze voor het voortbestaan van de nucleaire kennishub in België](#).
- Juridisch gezien hebben de medewerkers van het SCK CEN hun formele accreditatie om een milieueffectrapportage (MER) op te stellen. Toch is het deontologisch en politiek niet aanvaardbaar omwille van het bovenvermelde belangenconflict.

De openbare raadpleging is onduidelijk en slecht getimed.

- De raadpleging is beperkt tot de aanpassing van de wet en heeft geen betrekking op de LTO werken. De nucleaire waakhond FANC had een gezamenlijke MER aanbevolen om beide projecten, aanpassing wet en LTO werken, gezamenlijk te raadplegen (FANC, januari 2022, p. 8). Aangezien de overheid kiest voor de tweede optie, dus met twee aparte MER's die een aparte openbare raadpleging vereisen, zou dit in de raadplegingsdocumentatie moeten worden uitgelegd, wat niet het geval is.
- De burgers wordt gevraagd hun mening te geven, maar het is niet duidelijk hoe met de reacties op de raadpleging rekening wordt gehouden. De onderhandelaars van de Belgische regering hebben een mandaat om een bindende overeenkomst met de uitbater te ondertekenen. Zodra de transactiedocumenten zijn ondertekend, zal de regering voldongen feiten hebben gecreëerd en zal het parlement de wet moeten aanpassen, wat het resultaat van de raadpleging ook zal zijn.
- De huidige openbare raadpleging wordt gepubliceerd terwijl de Belgische regering en Engie nog steeds onderhandelen. Engie wil geen personeel en financiële middelen inzetten vooraleer er een bindende overeenkomst is gesloten. De raadpleging gaat dus gepaard met grote onzekerheden over het tijdschema van het hele project en dus over de haalbaarheid ervan. Een versnelling van de hele planning zou kunnen leiden tot extra veiligheidsproblemen. De uitkomst van de onderhandelingen zal invloed hebben op de algemene doelstelling van het project, namelijk het verbeteren van de bevoorradingszekerheid in de jaren na 2025, wanneer de laatste Belgische reactor volgens de huidige wetgeving moet worden gedeactiveerd.
- De openbare raadpleging laat een aantal belangrijke elementen links liggen, die worden beschouwd als buiten het toepassingsgebied van de MER in verband met de aanpassing van de wet:
 - alle informatie over de werkzaamheden die nodig zijn om aan de veiligheidsnormen te voldoen,
 - alle informatie over het beheer van de veroudering van de reactoren,
 - alle informatie over de wijze waarop de uitbater de nodige competenties en personeel waarborgt.

Dit zijn geen onbelangrijke vragen. Het FANC eist garanties voor al deze aspecten².

De huidige openbare raadpleging is simplistisch over vermeden effecten

- Het presenteert de LTO als een project dat positieve gevolgen heeft voor het milieu en de bevolking. Dit is gebaseerd op de veronderstelling dat elke kWh die door de kernreactoren wordt geproduceerd, wordt vervangen door een gascentrale (vermeden effecten, hoofdstuk 9.2 en milieueffecten, niet-radiologische effecten, hoofdstuk 10.1 van het MER, niet-technische samenvatting). De bijbehorende CO₂- en stikstofemissies worden geacht rechtstreeks te worden vermeden. Deze veronderstelling is

² FANC, 2021: "Indien er een politieke beslissing zou vallen om de optie van een LTO voor Doel 4 en Tihange 3 terug mogelijk te maken, is het voor het FANC als veiligheidsautoriteit essentieel dat hierbij de volgende vereisten gerespecteerd zijn in 2025 (zie ook §3.1): (1) Goedkeuren van een LTO dossier met actieplan in het kader van de 4e periodieke veiligheidsherziening; (2) Verbetering van het ontwerp van de installaties om te voldoen aan de minimale vereisten van de regelgeving (KB VVKI); (3) Verzekeren van de kwalificatie van alle systemen, structuren, componenten met relevantie voor de veiligheid op het vlak van verouderingsbeheer; (4) Verzekeren van voldoende competenties en human resources

echter simplistisch en houdt geen rekening met de mechanismen en de realiteit van de Europese elektriciteitsmarkten.

De openbare raadpleging is onvolledig over alternatieven om het doel te bereiken

- In het MER staat dat er geen alternatief is voor een LTO van Doel 4 en Tihange 3 (hoofdstuk 2 van het MER, niet-technische samenvatting). Alternatieven worden niet naar behoren geanalyseerd en in overweging genomen. Bevoorradingszekerheid van elektriciteit ontstaat niet alleen aan de aanbodzijde. Het is een veel complexer onderwerp dat ook verband houdt met marktmechanismen en maatregelen aan de vraagzijde.
- Om enkele maatregelen aan de vraagzijde te noemen: België heeft een groot potentieel voor energie-efficiëntie en de huidige beleidsmaatregelen zijn niet ambitieus genoeg om dit potentieel aan te boren. Projecten voor elektriciteitsopslag staan op het punt massaal te worden uitgerold. Piekverlagende maatregelen kunnen bijdragen tot een grotere bevoorradingszekerheid.
- Ook aan de aanbodzijde spelen andere factoren een rol: snellere uitrol van hernieuwbare energie, interconnectie en marktmechanismen.
- België heeft nood aan een visie en een strategie voor de toekomst van het energiesysteem. De verlenging van de oudere kerncentrales (Doel 1 & 2 en Tihange 1) heeft de energietransitie in het verleden vertraagd in plaats van het echte probleem aan te pakken.
- Een versnelling van de energietransitie in België vereist een sterke samenwerking op alle overheidsniveaus, wat momenteel ontbreekt. De bevoegdheden zijn verdeeld over de federale staat en de gewesten. De federale overheid is verantwoordelijk voor de bevoorradingszekerheid, maar is niet bevoegd voor maatregelen op het gebied van energie-efficiëntie en hernieuwbare energie. Meer samenwerking tussen alle overheidsniveaus is de basis voor een sterk plan over hoe de bevoorradingszekerheid kan worden versterkt, met inbegrip van energiebesparing, hernieuwbare energie, opslag, beheer van de vraagzijde, interconnectie en marktmechanismen.

De openbare raadpleging bagatelliseert veiligheidskwesties

- Het MER stelt dat er geen radiologische impact is (hoofdstuk 4, niet-technische samenvatting) bij normaal bedrijf en een zeer matig tot verwaarloosbaar effect bij het onderzochte type ongevallen (hoofdstuk 10.2.2. Impact op mens en milieu bij een ongeval, niet-technische samenvatting), waarbij de risico's die elk nucleair project in een veel grotere straal met zich meebrengt (namelijk sterk beschadigde reactorkernen en containment systems worden buiten beschouwing gelaten) worden gebagatelliseerd.
- Nieuwe veiligheidsverplichtingen na de rampen van Tsjernobyl en Fukushima hebben het risico op ongevallen vermindert, maar deze kunnen niet volledig uitgesloten worden. Bovendien nemen andere risico's toe als gevolg van een steeds instabielere geopolitieke situatie, waardoor de risico's van criminele incidenten (diefstal en misbruik van radioactief materiaal), terreurdaden en proliferatie toenemen.
- Door het uitstellen van de geleidelijke stopzetting in België zal het radioactief afval met 8,9% toenemen (categorie C-afval, hoogradioactief langlevend afval). Volgens de MER is deze toename "relatief beperkt" (10.2.3 Impact op de productie van radioactief afval en verbruikte splijtstoffen). Aangezien er voor dit type afval geen oplossing bestaat en het door toekomstige generaties zal moeten worden verwerkt, is deze bewering betwistbaar.
- Het is nodig de grensoverschrijdende gevolgen van een ernstig ongeval met schade aan de containment systems en het splijtstofreservoir te berekenen, ongeacht de vastgestelde waarschijnlijkheid dat deze zich voordoen, voor zover dit fysiek mogelijk is.

De uitgestelde kernuitstap is niet geschikt om de bevoorradingszekerheid te verbeteren

- De doelstelling van het project is het garanderen van de bevoorradingszekerheid (zoals vermeld in hoofdstuk 2 van het MER, niet-technische samenvatting). Zelfs in het MER wordt toegegeven dat de verlenging van de levensduur van Doel 4 en Tihange 3 niet zou bijdragen tot het opvullen van het tekort tijdens de winters van 2025 tot 2027³. Het project is niet geschikt voor het beoogde doel. Integendeel, het voegt nieuwe onzekerheden toe aan een reeds moeilijke situatie.
- Bij de huidige stand van de informatie over de onderhandelingen is er geen reden om aan te nemen dat de betrokken reactoren in de winter na 2025 elektriciteit zullen produceren.
- Volgens wat de Belgische regering en Engie eerder dit jaar zijn overeengekomen (Heads of Terms van 9 januari 2023), zullen de twee reactoren in 2025 worden stilgelegd. Heropstart is voorzien in 2026 of 2027. Dit is echter slechts een voornemen, maar er wordt door de uitbater Engie geen enkele garantie gegeven.
- Vanaf 2028 wordt nieuwe offshore windenergiecapaciteit verwacht in België en Noordwest-Europa. De Prinses Elisabeth-Zone zal tegen dan gaan leveren en nieuwe interconnectoren zullen de bevoorradingszekerheid vergroten.
- Om de stillegging voor één of meerdere jaren te vermijden, vraagt de Belgische federale regering aan de uitbater Engie en de nucleaire waakhond FANC om een deel van de werken te spreiden en uit te stellen. Tot nu toe is niet bekend of dit haalbaar is zonder de veiligheidsvoorschriften te overtreden.
- De betrouwbaarheid van kernreactoren is een probleem, en dat geldt vooral voor oude reactoren die meer onderhoud nodig hebben. De nucleaire vloot in Frankrijk zorgt momenteel voor grote onzekerheden op de hele energiemarkt in de regio. De twee Belgische reactoren in kwestie worden door de auteurs van de MER beschouwd als in goede staat. Zij behoren echter tot de oudste van Europa. Materiaaldegradatie is onvermijdelijk, waardoor voortdurend toezicht en onderhoud nodig zijn en de betrouwbaarheid afneemt.

Deze tekst is gebaseerd op volgende bronnen:

- [Niet-technische samenvatting van de milieueffectbeoordeling, 20 maart 2023](#)
- [Milieueffectenbeoordeling in het kader van het uitstel van de desactivatie van Doel 4 en Tihange 3 \(in NL\)](#)
- FANC publicaties over de LTO van respectievelijk [28 november 2021](#) en [17 januari 2022](#)
- State of play on negotiations between the federal government of Belgium and the operator Engie (Letter of intent from 21 July 2022, Heads of Terms 9 January 2023).
- Recente [BBL](#) publicaties over de kernuitstap in België
- BBL rechtszaak Doel 1 & 2: [Sloop de kerncentrales](#)
- Greenpeace, BBL & IEW, Geen verlenging van de levensduur van Doel 1 en 2. [Deelname van de milieubeweging aan de publieksraadpleging, juni 2021](#).

³ Zie MER, p 48: “Zoals gezegd heeft voorliggend project geen bijdrage aan het opvullen van dit tekort [winters 25-26 en 26-27], dat optreedt vooraleer de levensduurverlenging een feit zal zijn. Wel is het zo dat de regering sowieso alles in het werk zal moeten stellen om tekorten in de winters van 2025-2026 en 2026-2027 te vermijden.”